

Fenòmens Col·lectius i Transicions de Fase

Pràctica 1

Sistema operatiu, editor,
FORTRAN i generador de
nombres pseudo-aleatoris

Objectius

- Recordar:

 - Sistema operatiu (windows o Linux),

 - Editor (emacs, gedit, ...)

 - Llenguatge FORTRAN

 - Generadors de nombres pseudo-aleatoris

- Fer tres programes obligatoris:

 - P1-exercici-1.f : genera nombres a l'atzar uniformes amb `mt19937`

 - P1-exercici-2.f : genera una matriu d'espins a l'atzar $L \times L$ ($L=64$)

 - P1-exercici-3.f : genera una matriu d'espins a l'atzar i mesura la imantació

- Fer un programa optatiu

 - P1-exercici-4.f : genera nombres a l'atzar discrets

Generadors de nombres pseudo-aleatoris

Usualment generen nombres pseudo-aleatoris $U(0,1)$, és a dir uniformement distribuïts entre 0 i 1. (Estrictament son sempre discrets i correlacionats)

Les simulacions MC consumeixen molts nombres aleatoris. Cal que tinguin una "qualitat" per sobre els generadors habituals (RAN, RAND, etc..).

Cal que el generador ens doni nombres molt descorrelacionats, que sigui molt ràpid, amb un període llarg i amb la màxima precisió (real*8). La majoria de generadors basats en mètodes congruencials lineals senzills, no serveixen.

Generador mt19937 (1)

Usarem el generador `mt19937` que genera un nombre uniforme cada vegada que se'l crida. Es basa en una tècnica anomenada Mersenne Twister de M. Matsumoto i T. Nishimura (1997).

<http://www.math.sci.hiroshima-u.ac.jp/~m-mat/MT/VERSIONS/FORTRAN/mt19937ar.f>

Es una mica antic, però és portable (independent de la màquina i del sistema operatiu), ràpid i de qualitat acceptable. Consisteix en un codi en f77 que s'anomena `mt19937ar.f` que cal baixar del campus. Podem simplement copiar-lo sota el codi que vulguem desenvolupar i compilar normalment amb `gfortran`

Generador mt19937 (2)

Al principi del programa és necessari inicialitzar els nombres aleatoris amb una llavor `integer*4`, fent servir `init_genrand(SEED)` i després ja es poden cridar els nombres un per un amb `genrand_real2()`

```
implicit none
..
integer SEED
real*8 x
real*8 genrand_real2
...
SEED= 123456
call init_genrand(SEED)

...
x = genrand_real2()
```


P1-exercici-1.f

Prepareu un programa que es digui `P1-exercici-1.f` que generi `NRAND=50000` nombres uniformes a partir d'una llavor `SEED` i els tregui per pantalla. Feu que el programa calculi també la mitjana i la desviació típica dels nombres generats. Compileu i correu el programa.

Recordeu les instruccions:

Per compilar:

```
gfortran -O3 -o P1-exercici-1.exe P1-exercici-1.f
```

Per executar

```
./P1-exercici-1.exe
```

Canvieu la llavor, torneu a compilar i a executar per comprovar que dona una seqüència diferent

P1-exercici-1.f

El programa quedarà
aproximadament
així:

```
implicit none
integer*4 SEED, i, NRAND
real*8 x, sum, sum2, sigma, genrand_real2
SEED=23456
NRAND=50000
call init_genrand(SEED)
sum=0.0d0
sum2=0.0d0
do i=1, NRAND
    x=genrand_real2()
    write(*,*) i, x
    sum = sum + x
    sum2=sum2+x*x
enddo
sum = sum/real(NRAND)
sum2=sum2/real(NRAND)
sigma = dsqrt(sum2-sum*sum)
write(*,*) sum, sigma
stop
end
```

A la part de sota hi
haureu de tenir el
codi del mt19937

P1-exercici-1.f

Exemple sortida per pantalla:

```
49965 0.16879353788681328
49966 4.6839193208143115E-002
49967 0.51385557721368968
49968 0.65596234844997525
49969 7.5051509775221348E-003
49970 0.91305548371747136
49971 0.76812729169614613
49972 0.57909613312222064
49973 0.71227697608992457
49974 0.12420654296875000
49975 0.44272379437461495
49976 0.70456380909308791
49977 0.73119275993667543
49978 0.69285601028241217
49979 0.89829628169536591
49980 0.54506867914460599
49981 0.96495994809083641
49982 0.65750146983191371
49983 0.82169914781115949
49984 0.25021858466789126
49985 0.99942613905295730
49986 5.1577002508565784E-002
49987 0.25995469652116299
49988 0.20038200425915420
49989 0.20477369148284197
49990 0.58367910166271031
49991 0.67256356659345329
49992 0.97790627297945321
49993 0.84726547147147357
49994 0.47513004415668547
49995 0.47479080571793020
49996 0.26027263258583844
49997 0.76137966034002602
49998 0.88058630865998566
49999 5.4939547320827842E-002
50000 0.23969478602521122
```

```
mean = 0.49918482651493978
```

```
sigm = 0.28780135998291217
```

MacBook-MacBook-Pro-de-Eduard:P1-tardor2020 Eduard\$

Generar una matriu d'espins a l'atzar (1)

Crearem una matriu S que contindrà els valors de la configuració d'espins. En principi la recorrerem amb dos índexs I i J que vagin cadascun de 1 a L , on L indica la mida de la xarxa quadrada ($N=L \times L$)

Anem a dimensionar el programa pensant que la mida serà ajustable. Arribarem com a màxim a $L=128$, encara que usualment treballarem amb L 's inferiors

```
INTEGER*4  L
PARAMETER(L=64)
INTEGER*2  S(1:L,1:L)
```

Per inicialitzar la xarxa, volem transformar els nombres uniformes $U(0,1)$ i obtenir un conjunt de valors 1 o -1 a l'atzar (50% probabilitat) per tal d'omplir la matriu $S(1:L,1:L)$.

Per fer-ho usarem els nombres uniformes que generarem amb `genrand_real2()`

Si `genrand_real2()` < 0.5 assignarem $S=+1$

Si `genrand_real2()` \geq 0.5 assignarem $S=-1$

Generar una matriu d'espins a l'atzar(2)

El programa quedarà alguna cosa així

```
implicit none
integer*4 SEED, i,j, L
PARAMETER (L=64)
integer*2 S(1:L,1:L)
real*8 genrand_real2
SEED=23456
call init_genrand(SEED)
do i=1,L
  do j=1,L
    if (genrand_real2().lt.0.5D0) then
      S(i,j)=1
    else
      S(i,j)=-1
    endif
  enddo
enddo
```

P1-exercici-2.f

Prepareu un programa que es digui `P1-exercici-2.f`

El programa ha de generar una matriu de mida $N=L \times L=64 \times 64$ amb spins a l'atzar i escriure en un arxiu de sortida les coordenades I, J dels spins que son positius

Per escriure la sortida feu-ho amb una subrutina `WRITECONFIG(S,L)` que obri un arxiu "`P1-configuration.conf`" i escrigui sequencialment en una columna les parelles I, J corresponents als spins $S(I, J)=+1$

Creeu un script de gnuplot que dibuixi per la pantalla i en un arxiu `.jpeg` la configuració que hi ha guardada a l'arxiu "`P1-configuration.conf`"

Example P1-plotconfig.gnu

```
file="P1-configuration.conf"  
L=64  
symsize=1.2  
set size square  
set xrange [0.5:L+0.5]  
set yrange [0.5:L+0.5]  
plot file using 1:2 with points pt 10 ps symsize t ""  
pause -1  
set terminal jpeg  
set output "P1-configuration.jpeg"  
plot file using 1:2 with points pt 5 ps symsize t ""
```

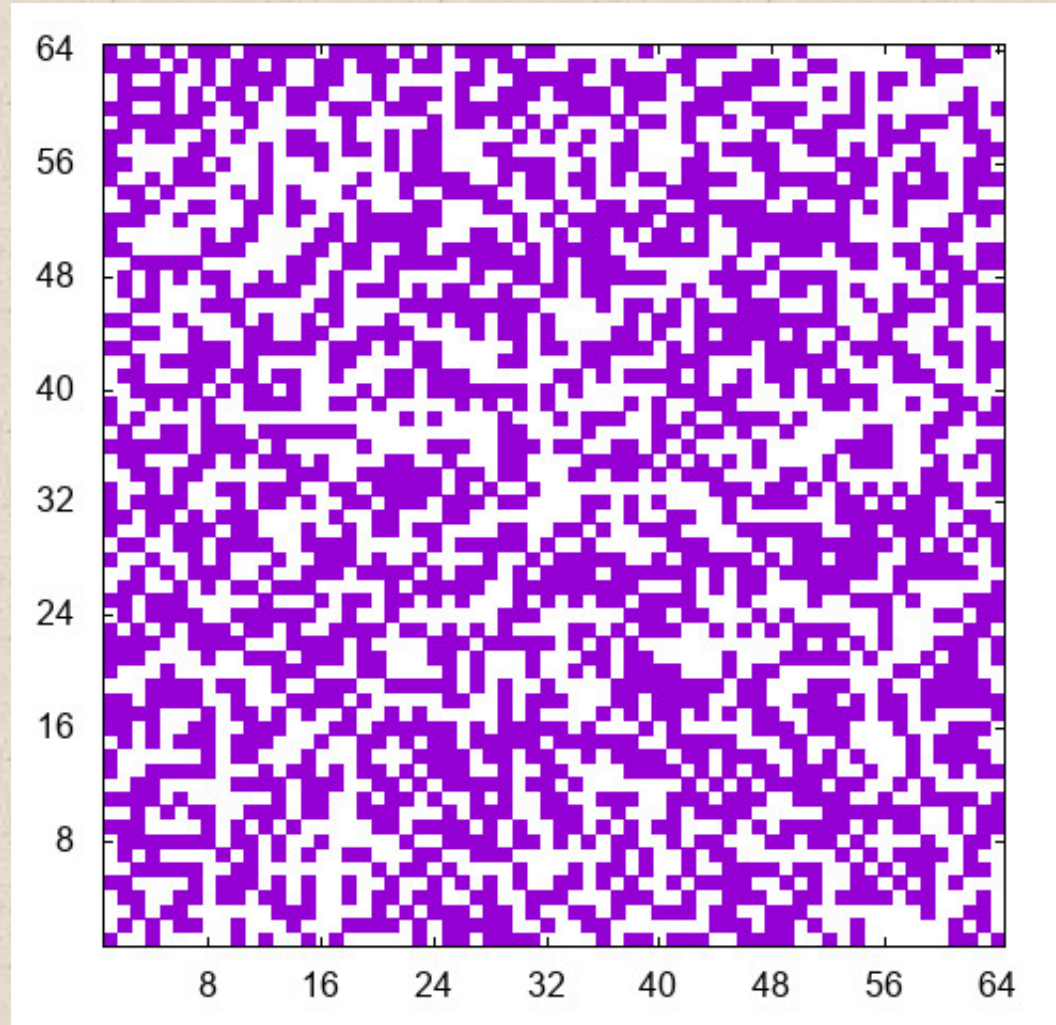
Depenent de la terminal gràfica que feu servir caldrà retocar pt i ps en el dibuix a la pantalla. Aquest exemple esta ajustat al terminal "aqua".

Tambe caldrà retocar la mida symsize quan feu xarxes mes grans.

Tambe podeu fer servir una terminal png

```
set terminal png  
set output "P1-configuration.png"
```


Exemple resultats

Mesurar la imantació

Entre d'altres mesures que haurem de fer, caldrà mesurar en algun moment de la simulació, la imantació instantània de la matriu d'espins $S(I, J)$.

Per a fer-ho construirem una FUNCTION que anomenarem MAGNE, a la qual passarem la matriu S i la mida L i ens retornarà la imantació.

```
real*8 FUNCTION MAGNE(S,L)
```

Aquesta FUNCTION podria ser perfectament un INTEGER, però donat que el valor de la magnetització el mesurarem moltes vegades i el promitjarem (dividint per un nombre gran), i també el dividirem per la mida del sistema per obtenir la imantació per partícula, es convenient definir ja la funció MAGNE com un REAL*8

Exemple MAGNE

```
REAL*8 FUNCTION MAGNE(S,L)
INTEGER*2 S(1:L,1:L)
INTEGER*4 I,J,L
REAL*8 MAG
MAG=0.0D0
DO I =1,L
    DO J=1,L
        MAG=MAG+S(i,j)
    ENDDO
ENDDO
MAGNE=MAG
RETURN
END
```

Aquesta function la crideu al programa principal, per exemple, fent:

```
MAG=MAGNE(S,L)
```

on MAG és una variable REAL*8 que heu definit abans

P1-exercici-3.f

Prepareu un programa que es digui `P1-exercici-3.f`, afegint la funció `MAGNE` al programa anterior.

Un cop generada la matriu inicial `S` amb spins a l'atzar, que el programa principal cridi la funció `MAGNE` i ens retorni per pantalla la imantació de la matriu generada a l'atzar. Hauria de ser un valor petit comparat amb $N=L \times L$

Preparar propera sessió

Prepareu una subrutina ENERG que mesuri l'energia de la configuració d'espins

Recordeu que l'energia és

$$\mathcal{H} = - \sum_{i,j}^{n.n.} S_i S_j$$

Exercicis optatius

Generar nombres a l'atzar discrets

Volem transformar els nombres uniformes $U(0,1)$ i obtenir nombres sencers a l'atzar entre 1 i N de manera que

1 tingui $\text{PROB}(1)$ de sortir

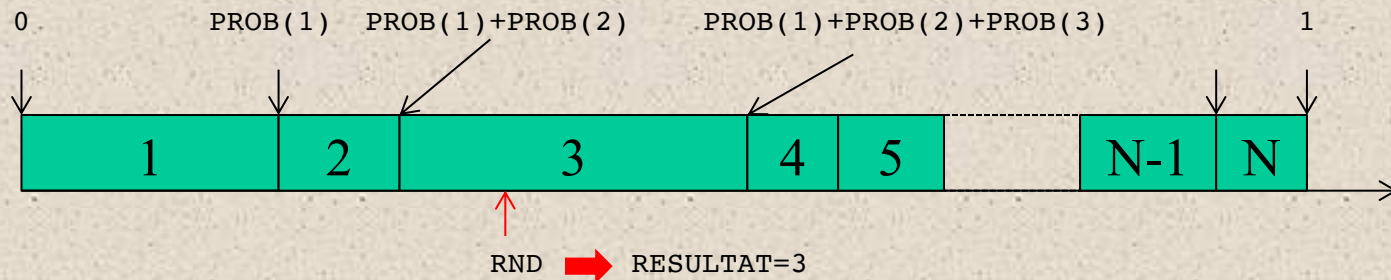
2 tingui $\text{PROB}(2)$ de sortir

.....

N tingui $\text{PROB}(N)$ de sortir

i evidentment, $\text{PROB}(1) + \text{PROB}(2) + \dots + \text{PROB}(K) + \dots + \text{PROB}(N) = 1$

Per fer-ho cal comparar el nombre a l'atzar uniforme RND amb els límits següents:

Function DICE

A partir del programa P1-exercici-1.f, el modificarem i inclourem una function `DICE(RND,N,PROB)` que, a partir d'un nombre uniforme `RND`, retorni un nombre a l'atzar `DICE` entre 1 i `N`, d'acord amb un vector de probabilitats `PROB(1:N)` qualsevol

Esquemàticament ha de fer una cosa així:

```
xlim=0.0D0
do k=1,N
    xlim=xlim+prob(k)
    if rnd<xlim then
        DICE=K  (DICE es el nom de la function)
        return (surt de la function)
    endif
enddo
```

Noteu que `xlim` va augmentant cada vegada i indica quin es el valor de la suma parcial $\text{prob}(1) + \text{prob}(2) + \dots + \text{prob}(K)$

P1-exercici-4.f

Construiu un programa `P1-exercici-4.f` que contingui la subrutina DICE.

Definiu `PROB` al inici del programa principal
genereu `NRAND=1000` nombres uniformes amb `rgnd()` i transformeu-los a sencers d'acord amb la llei `PROB`, utilitzant `DICE`

Per exemple simuleu 1000 tirades d'un dau trucat amb `N=6`

$K = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$

$\text{PROB}(1) = \text{PROB}(2) = \text{PROB}(3) = \text{PROB}(4) = \text{PROB}(5) = 1/12$

$\text{PROB}(6) = 1 - (5/12)$

Feu un histograma `hist(1:6)` per comptar quantes vegades ha sortit cada numero, guardeu el resultat en un arxiu `P1-histogram.dat` i representeu-lo amb `gnuplot`.